

LATINSKE ORDTAK

Si libet, licet. Har man lyst, har man lov. Det er så mye rart en kan samle på. Noen samler på frimerker, mens andre samler på ølbrikker. Hvorfor ikke samle på latinske uttrykk? Det kan imponere i enkelte situasjoner... uten at jeg kan garantere for riktigheten av alt. Så (*Ab imo pectore*): *Salvo errore et omissione* (S.E.&O.) (Med forbehold om feil og utelatelse.)

O mihi frustra suscepti labores å for et strev jeg har tatt på meg til ingen nytte...

Ordtak/sitat

A

A dato = Fra denne dag

A majori ad minus (valet consequentia) = Fra det større til det mindre (skal man slutte)

A posteriori = Fra det etterfølgende

A priori = Fra det foregående

Ab imo pectore = Rett fra hjertet

Ab ovo = Fra egget (fra begynnelsen).

Ab ovo usque ad mala = Fra egget til eplene (Fra begynnelsen til slutten.)

Abne igne ignem = Av ild kommer ild (Cicero)

Abusus non tollit usum = Misbruk utelukker ikke bruk

Acta est fabula. Plaudite! = (Skue)spillet er over. Klapp!

Acti labores jucundi = Fullførte arbeider er behagelige. (Cicero)

Actum est de collo meo = Det er ute med min hals. (Det er ute med meg.)

Ad arma = Til våpen

Ad augusta, per angusta = Gjennom anstrengelser til seier

Ad bestias = Til villdyrene. (døden)

Ad extremum = Til slutt

Ad fontes = Til kildene

Ad infinitum = I det uendelige

Ad Interim = Inntil videre

Ad libitum = Etter behag

Ad majorem dei gloriam = Til større ære for Gud – til guds forherligelse

Ad pios usus (ad causas pias): Til fromt bruk (til fromt formål)

Ad rem = Til saken

Ad se ipsum = Til seg selv (Marcus Aurelius)

Ad turpia nemo obligatur = Til skjendigheter er ingen forpliktet

Ad undas = I bølgene (tapt)

Ad unquam = **A.U.** = Alt i orden. OK

Ad unquem factus (homo) = Til neglen polert (menneske). (Til fingerspissene) (Horats.)

Ad utrumque paratur = Beredt til begge deler (hva som helst).

Ad vitam aeternam = Til det evige liv

Adde parvum parvo magnus acervus erit = Legg litt til det lille, så blir det en stor haug

Adversae res admonent religionum = Motgang maner til gudsfrykt. (Livius)

Advocatus diaboli = Djevelens advokat

Aegris nil movisse salus rebus = I vanskelige situasjoner er det sikrest å intet gjøre (Silius Italicus)

Aegrot, dum anima est, spes esse dicitur = Så lenge det er liv, er det håp for den syke, sies det (Cicero)

Aequam memento rebus in arduis = Bevar et rolig sinn i motgang. (Horats)

Aequam memento rebus in arduis = Bevar i motgangen dager et rolig sinn. (Horats)

Alea jacta est = Terningen er kastet

Alibi = På et annet sted

Aliena nobis, nostra non licet = Andres saker interesserer oss mest, og våre saker andre (Syrus)

Aliis si licet, tibi noen licet = Om tillat for andre, ikke tillatt for deg (Terens)

Aliquid in omnibus, nihil in todo = Noe i alt, men intet i helheten. Kan noe av alt, men er ikke mester i noe.)

Alma mater = Gode (nærende) mor

Alter ego = Mitt annet jeg (Phytagoras)

Alter pars Petri = Peters annen del. (Logisk sans)

Altum silentium = Dyp taushet (vergil)

Amabilis insania = Elskelig vanvidd. Om dikterkunsten (Horats)

Amantes amentes = Forelskede er gale

Amantium irae amoris integratio est = De elskendes sinne er en fornyelse av kjærligheten

Amare et sapere vix deo conceditur = Å elske og være fornuftig er knapt mulig, selv for en gud

Amicum esse animum in duobus = En venn er én sjel i to legemer (Aristoteles)

Amicus certus in re incerta cernitur = Vennene kjennes i nødens stund. (I nøden lærer man sine venner å kjenne (Ennius)

Amicus est tamquam alter idem = En venn er nesten et annet jeg (Cicero)

Amigi, diem perdidit = Venner, jeg har mistet en dag (Sueton)

Amor fati = Elsk din skjebne!

Amor omnia vincit = Kjærligheten overvinner alt (Vergil)

An nescis, mi fili, quantilla, sapientia mundus Regatur = Vet du ikke, min sønn, med hvor liten forstand verden regjeres

Anna Domino (A.D.) = Det herrens år

Ante ferit quam flamma micet = Først slag, så gnist

Ante languorem adhibe medicinam = Bruk legemiddel før du bli svak (Sirak)

Aperit praecordia Liber = Vinen åpner hjertet (Horats)

Apex est senectutis auctoritas = Anseelse er alder krone (Cicero)

Apparet id etiam caesco = Det er klart, selv for en blind (Livius)

Aqua vitae = Livets vann

Arbiter elegantiae = Smaksdommeren

Argentum baculinum = Stokkenes argument

Ars longa, vita brevis est = Kunsten er lang, livet er kort (Seneca)

Ars poetica = Skaldekunst

Arte et Marte = Med kunst og krig. (Med fredelige og krigerske midler.)

Artes liberales = De frie kunster

At memoria minuitur = Ja, hukommelsen svikter (Sicero)

Audaces fortuna juvat = Lykken står den kjekke bi (Terents?)

Audacter calumniare semper aliquid haeret = Baktal frekt, noe blir alltid hengende igjen

Audentes fortuna adjuvat = Lykken hjelper de dristige (Plutark)

Audi, vide, si = Hør, se, ti. (Vergil)

Audiatur et altera pars = La også motparten høres

Aurea mediocritas = Den gylne middelvei (Horats)

Auri sacra fames = Den skammelige sult (forbannede hunger) etter gull

Aut Caecar, aut nihil = Alt eller ingenting

Aut prodesse volunt aut delectare poetae = Dikterne vil enten gagne eller more

Ave Caesar, morituri te salutant = Leve Cæsar, jeg som skal dø, hilser deg!

Ave Maria = Vær hilset, Maria

B

Beati pacifici = Lykkelige besitter. (Lykkelig er de som eier) (Evripedes)

Beati pauperes spiritu = Salige er de fattige i ånden

Beati possidentes = Lykkelige er de som besitter

Beatus ille qui procul negotiis = Lykkelig er den som er fri for forretnings trykk (Horats)

Bellum se ipsum alet = Krigen nærer seg selv

Bene vixit, qui bene latuit = Den har godt levet som har gjemt seg godt (har levet ubemerket). (Ovid)

Bibamus, moriendum est = La oss drikke, for vi skal dø (Seneca)

Bis dat qui cito dat = Den gir dobbelt som gir hurtig (Cyrus)

Bona fide = I god tro

Bona officia = Gode tjenester

Brevis esse laboro obscurus fio = Jeg forsøker å være kortfattet, og blir dunkel (Horats)

C

Caelum ac terras miscere = Blande himmel og jord (snu alt på hodet.) (Livius)

Caesar non supra grammaticos = Keiseren står ikke over grammatikerne (Placentius)

Caritas sapientis = Den vises kjærlighet (Leibniz)

Carpe diem = Grip dagen! (Horats)

Carpediem, quam credula postero = dagen (grip dagen), utsett minst mulig til i morgen (Horats)

.....
Kurt Evert Stenbakk

Fjellgata 2 D

0566 Oslo

986 00 260

kurt.evert@live.no

Castigat ridendo mores = Den refser sedene med latter

Castrum doloris = Sorgens leir (Santeul)

Cave ab homine unius libri = Vokt deg for mannen som bare har (lest) en bok

Cave canem = Vokt Dem for hunden!

Cave maiori Jeg = Jeg viker for en større (Martial)

Certum est impossibile est = Sikkert, fordi det er umulig

Ceteris paribus = Under ellers like forhold

Christus vincit, Christus regnat = Kristus seirer, kristus hersker

Cibi condimentum fames = Sult er den beste jokk (Cicero)

Circulus Vitiosus = Ond sirkel

Citius, altus, fortius = Raskere, høyere, sterkere (også brukt som det olympiske motto)

Civis academis Citius, altus, fortius = Akademisk medborger, Lærer eller student ved universitetet

Civitas civium cause instuta est = Staten er skapt for borgernes skyld (Hobbes)

Clarior majorum exemplis = Etter forfedrenes lysende forbilde

Coelum, non animum mutant, qui trans mare currunt = Himmel, men ikke sinn skifter de som reiser over havet (Ulpianus)

Cogitationis poenam nemo patitur = For sine tanker blir ingen straffet

Cogito ergo sum = Jeg tenker, altså er jeg (til) (Descartes)

Cogito, ergo doleo... = Jeg tenker - altså er jeg deprimert...

Commune naufragium dulce est = Felles skipsbrudd er en trøst

Compesce mentem = Tem/Behersk din lidenskap! (Horats)

Conceptio immaculata = Ubesmittet unnfangelse (Jomfrufødsel!)

Conclusio sequitur partem debiliorem = Ingen kjed er sterke enn det svakeste ledd

Concordia parvae res crescant, discordia maximae dilabuntur = Enighet får det lille (riket) til å øke, splid oppløser det store (Sallust)

Confiteor = Jeg bekjenner

Consuetudinis magna vis est = Vanens makt er stor (Cicero)

Contentus paucis lectoribus = Vær tilfreds med få lesere (Horats)

Contraria contrariis curantur = Motsetninger helbreder (kurerer) motsetninger (Hahnemann)

Cornua depositurus = ..«som skal legge hornene av». Ordet «Russ» kommer fra dette ordtaket og «cornua» henspiller på hornene på unge bukkers kamp om det annet kjønn og skulle passe godt på dagens «avgangsruss»

Credo = Jeg tror. Personlig trossats, motto

Credo quia absurdum = Jeg tror selv om det er umulig. (Troen må overskygge fornuften)

Cum grano salis = Med et korn salt/Med en klype salt.

Cum laude approbatur = Godkjent med ros. (Laud)

Cum tacent, clamant = Ved å tie, anklager de (talende taushet) (Cicero)

Curriculum vitae = Livsløp (Cicero)

Custos morum = Vokter av skikkene (ordensmann)

D

Dat sensus honoris = Penger gir anseelse (Ovid)

Dat veniam corvis, vexat censura columbas = Man unnskylder ravnene, men plager duene (Juvenal)

De facto = Faktisk

De gustibus non est disputandum = Smak og behag kan ikke diskuteres

De juri belli ac pacis = Om krigens og fredens rett

De mortuis aut nihil aut bene = Om de døde skal man tale godt eller tie (Grotius)

De mortuis nil nisi bene = Tal ikke ondt om de døde/Om de døde (skal man tale) kun godt

De mortuis nil nisi bonum = Ikke noe vondt om de døde

De multis grandis aceracervus erit = Mange ting til sammen blir en stor haug (Ovid)

De nihilo nihil = Av intet kommer intet (Lucretius)

De omnibus dubitandum est = Alt må man tvile på.

De profundis = Fra det dype

De te fabula narratur = Historien fortelles om deg (Horats)

Decies repetita placebit = Ti ganger gjentatt vil det likevel behage (Horats)

Decrepitus = Utlevd, ørkesløs..

Deficiente pecunia deficit omnia = Når pengene er slutt, er alt slutt (forbi)

Deleatur = Strykkes ut

Delenda Carthago = Kartago bør ødelegges!

Deo volente = Om Gud vil

Depositurus = .. « som skal avlegge». Ordet «Russ» er forkortelse. Se Cornua depositurus.

Desinit in piscem mulier formosa superne = En kvinne som er vakker, ender i en fiskehale (Horats)

Desinit in piscem mulier formosa superne = Kvinneskikkelsen (havfruen), herlig oventil, ender i en fiskehale

Deus ex machina = Guden i (teater) maskinen - når noe uventet griper inn...

Dictum ac factum = Som sagt, så gjort

Dictum sapienti sat est = Til den kloke er ett ord nok (Plautus)

Diem perdidit = Jeg har mistet en dag (Dagen er tapt.) (Sueton)

Dies ater = En svart dag (ulykkesdag)

Dies diem docet = Dagen er neste dags læremester (Syrus)

Digito monstrari = Bli vist noe med pekefingeren (Horats)

Dignus est intrare = den som er verdig, tre innenfor!

Dira necessitas = Den harde nødvendighet (Horats)

Discati moniti = Lær av advarsler (Vergil)

Divide et impera = Splitt og hersk!

Do, ut des = Jeg gir, for at du skal gi (gjensidige innrømmelser)

Docendo discitur (discumus) = Vi lærer ved å lære andre (Seneca)

.....

Kurt Evert Stenbakk

Fjellgata 2 D

0566 Oslo

986 00 260

kurt.evert@live.no

Docta ignorantia = Den lærde utvitenhet (Shryffs)

Docti viri male pingunt (scribunt) = Lærde menn (har) stygg håndskrift

Doctor honoris causa = Hedersdoktor

Dolo malo = Med ondt svik

Domine miserere = Herre, miskunn deg over meg

Dominus mihi adjutor = Herren er min skaper

Dominus protector meus = Herren er min beskytter

Dominus Vobiscum = Herren være med eder

Domus propria = Eget hjem, det beste hjem

Donec eris felix, multos numerabis amicos = Så lenge lykken står deg bi (smiler til deg), har du mange venner (Ovid)

Dubito, ergo cogito = Jeg tviler, derfor tenker jeg (Descartes)

Ducunt volentem fata, nolemtum, trahunt = Varsom leder skjebner, drar med seg den som stritter imot (Seneca)

Dulche est desipere in loco = Kjær er en spøk i rette tid. (Horats)

Dulche et decorum est pro patria mori = Det er skjønt og ærefullt å dø for fedrelandet (Horats)

Dulche periculum est = farefulle tider har sin sjarm (Horats)

Dum excuare credis, accusas = Når du tror du unnskylder, anklager du Hieronymus)

Dum vivimus, vivamus = La oss leve mens vi lever

Duo cum faciunt idem, non est idem = Når to gjør det samme, er det (likevel) ikke det samme

Duo cum idem faciunt, hoc livet impune facere hui, illi non licet = Når to gjør det samme, kan det ene gjøre det ustraffet, den andre ikke (Terents)

Duobus litigantibus tertius gaudet = Når to slåss, fryder den tredje seg

Dura lex, sed lex = Loven er hard, men (dog) loven

Durum et durum non faciunt murum = Hardt og hardt gjør ingen mur

E

E fonte haurire = tappe fra kilden

E pluribus unum = Av flere ble ett

E silentio (non) = Fra taushet kan ingen slutninger trekkes

Ecce anulus, sinceaere fidel pignus = Her er det ingen, pant på uforanderlig troskap

Ecce homo = Se mennesket (Pilatus til Kristus.)

Ede, bibe, lude; post mortem nulla voluptas = Et, drikk og vær glad, etter døden ingen gleder (Seneca)

Edimus, ut vivamus, non vivamus, ut ediamus = La oss spise for å leve, ikke leve for å spise (Sokrates)

Ego te absolvo = Jeg forlater deg dine synder

Eloquentia corporis = Veltalende kropp (imponerende ytre)

Ense et aratro = Med sverd og plog. (På alle måter)

Et ipso = Nettop ved det/følgelig/i kraft av det sagte, i og med dette

Epistola non erubescit = Brevet rødmer ikke (Cicero)

Ergo bibamus = La oss altså drikke

Errare humanum est = Det er menneskelig å feile (Cicero)

Errare humanum est, ses in errore = Det er menneskelig å feile, å fortsette å feile er en skam (Cicero)

Erratum = Feil

Esse oportet ut vivas, non vivere ut edas = Spis for å leve, ikke liv for å spise (Cicero)

Est Deus in nobis = Gud bor i oss (Ovid)

Est modus in rebus = Det er et mål (en grense) for tingene (Horats)

Est quadam flere voluptas = Gråt er også en glede (Ovid)

Et nunc reges intelligite erudmini, qui iudicatis terram = Vær nå forstandige, konger, ta imot en advarsel, herskere på jorden!

Et semet emissum, volat irrevocabile verbum = En gang sendt ut, ordet flyr, uten å la seg kalle tilbake (Horats)

Et tu, Brute = Også du, Brutus (Caecar)

Eventus stultorum magister = Erfaringen er den dummes lærer. (av skade blir man klok) (Livius)

Evoe Evan, quo me rapis = Hei, Baccus, hvor drar du meg

Ex aequo et bono = Etter rettferdighet og rimelighet (Sallust)

Ex injuria jus non oritur = Fra urett oppstår ikke rettferdighet

Ex lege = Etter loven

Ex malis eligere minimum = Av to onder velges det minste (Cicero)

Ex officio = I embeds medfør

Ex oriente lux = Lyset (kulturen) kommer fra øst

Ex post = I etterhånd; konstatert

Ex silentio non = Fra taushet kan ingen (slutninger trekkes)

Ex uno omnes = Alle fra én (Vergil)

Ex ungue leonem = Løven kjennes på kloen

Exegi monumentum aere perennius = Jeg har reist et minnesmerke mer varig enn bronse

Exilis domus est, ubi non et multa supersunt = Fattig er huset der intet er til overs (Horats)

Exitabat enim fluctus in simpulo = Han reise en storm i en suppeskje (Cicero)

Experto credite! = Stol på fagmannen! (Vergil)

Faber est quisque fortunae = Enhver er sin lykkes egen lykkes smed

F

Fabula docet = Fabelen lærer oss

Fac similia = Gjør likt

Fac totum = Gjør det hele

Facias ipse quod faciamus, suades = Lev selv slik du råder oss til å oppføre oss. (Lev som du lærer.) (Plautus)

Fama crescit eundo = Ryktet vokser mens det går (Vergil)

Fama volat = Ryktet flyr (Vergil)

Fas est = Det er bestemt av skjebne

Fas est ab hoste doceri = Det er riktig å lære også av sin fiende (Ovid)

Fata volentem ducunt, nolentem trahunt = Skjebnen leder de villige, men trekker med seg de motvillige (Seneca)

Favete linguis = Vokt din tunge (Horats)

Felix quem faciunt aliena pericula cutum = Lykkelig den som blir varsom av andres skader (Syrus)

Felix qui potuit rerum cognoscere causas = Lykkelig er han som har funnet tingenes årsak

Feminis lugere est, virus meminisse = Det er heder i kvinners sorg, mens (heder) er å ikke glemme (Tacitus)

Fer aut feri = Tål eller slå. («Lyd eller byd».)

Festina lente = Skynd deg langsomt (Sueton)

Fiat justitia pereat mundus = Må rettferdigheten gå sin gang, selv om verden går under

Fiat lux = Verdens lys (La det bli lys - første ord i bibelen)

Fiat profitus pereat mundus = La profitt bli skapt, om så verden går under (kapitalismens motto!)

Fides aeterna = Evig troskap

Fides, spes et caritas = Tro, håp og kjærlighet

Flectamus genua = La oss bøye kne

Fluctuat nec mergitur = Kastet om i bølgene, men synker dog ikke

Fors juvat audentes = Lykken begunstiger de dristige (Livius)

Fortes creantur fortibus = Kraft skaper kraft (Horats)

Fortes fortuna adjuvat = Lykken står den kjekke bi (Terents) (*Fortes fortuna*)

Fortiter in re, suaviter in modo = Sterk i saken, mild i formen

Fortuna caeca est = Lykken er blind ((Cicero)

Fortuna fortes metuit, ignavos premit = Lykken kan skremme de tapre, men slår ned de feige (Pubilius Syrus)

Fortuna vitrea est (tum cum splendet, fragitur) = Lykken er som glass (når den stråler mest, brister den) (Pubilius Syrus)

Fortunam reventer habe = Lykken må behandles med ærbødighet (Ausonius)

Forum Romanum = Romas torg

Fugit irreparabile tempus = Tiden flyr ugjenkallelig (Vergil)

G

Gallus in sterquillino suo plurimum potest = Hanen er herre på egen gjødselshaug (Seneca)

Gaudeamus igitur juvenes dum sumus = La oss være glade mens vi er unge

Ghnoti seauton = Hum! Dette er gresk! Kjenn deg selv!

Glebae adscripti = Bundet til jorden. (Heimføding)

Gloria in excelsis Deo = Ære være Gud i det høyeste

Gloria victis = Ære være de beseirede!

Gutta cavat lapidem = Dråpen uthuler stenen ikke ved sin kraft, men ved stadig å dryppe. (Ovid)

H

Habent sua fata libelli = Bøker har sin vekslende skjebne (Maurus)

Habita fides ipsam plerumque obligat fidem = Den tillitt som vises gjengjeldes ofte med tillitt (Livius XII)

Haec satis sunt dicta nobis = Jeg har sagt nok om dette

Hanc veniam petimusque damusque viciessem = Denne gunst fordrer vi, og innrømmer andre (Horats)

Hic jacet = Her hviler ...

Hic niger est, hunc tu, Romane, caveto = Denne mann er sort (ond), vakt deg romer for ham (Horats)

Hic nodus = Her er knuten (Seneca)

Hinc illae lacrymae = Dette er grunnen til disse tårer (Terents)

Hinc robur et securitas = Herav styrke og trygghet

Historia magister vitae = Historien som livets læremester (Cicero)

Historia magistra vitae = Historien lærer oss om livet (Cicero)

Hodie mihi, ctas tibi = I dag meg, i morgen deg

Homines dum docent, discunt = Menneskene lærer ved å lære andre (Seneca)

Homini necesse est mori = Alle mennesker må dø (Cicero)

Homo cogitat, Deus indicat = Mennesket tenker, Gud bestemmer

Homo homini lupus = Mennesket er en ulv mot et annet menneske. (Frende er frende verst.) (Plautus)

Homo proponit, sed Deus disponit = Mennesket spår, men Gud rår

Homo sapiens = Det tenkende menneske (Linné)

Homo sum, humani nil a me alienum puto = Jeg er menneske, intet menneskelig er meg fremmed (Terents)

Honesta mors turpi vita potior = Ærefull død er bedre enn et vanæret liv (Tacitus)

Honor est premium virtutis = Æren er dydens belønning (Cicero)

Honores mutant mores = Stor heder endrer skikkene

Honoris causa = For ærens skyld

Horas non numero nisi serenas = Jeg teller kun de sollyse (lykkelige) timer

Horresco referens = Jeg skjelver ved å fortelle det (Vergil)

Horrible dicto = Forferdelig å måtte si:

Horror vacui = Avskyelig tomrom

I

Ibidem = Samme sted

Idem per idem = Ved det samme

Idem velle atque idem nolle, ea demum firma amicitia est = Å ville og ikke ville det samme, det er tegnet på sant vennskap (Sallust)

.....

Kurt Evert Stenbakk

Fjellgata 2 D

0566 Oslo

986 00 260

kurt.evert@live.no

s 9

Ignorabimus = Vi vil aldri få vite det

Ignorantia juris nocet, ignorantia facti non nocet = Uvitenhet om loven skader, uvitenhet om fakta skader ikke

Illis quorum meruere labores = Til dem som ved sitt arbeid har fortjent det (Properts)

Imperatorem stantem mori optet = En keiser bør då stående (Vespasian?) (Sueton)

Imperium et libertas = Imperiet og friheten

Imposito silentio = Etter påbudt stillhet

Impressa vestigia = Tydelige spor (Cicero)

Imprimatur = Kan trykkes

In absurdum = Til det urimelige

In aeternum = I evighet

In amplissima forma = På den mest fremragende måte

In aqua sanitas, in vino veritas = I vatn er det sunnhet og i vin er det sannhet

In bonam (meliorem) partem = (Tolke noe) på god (beste) måte

In cauda venenum = I halen sitter giften

In civitate libera linguam mentemque liberam esse debere = I en fri stat må tunge og ånd være fri (Sueton)

In dubio mitior sententia est praefenda = I tvilstilfelle foretrekkes mildere dom

In dubio pro reo = Tvil skal komme tiltalte til gode

In duplo = I to eksemplar

In extenso = Uavkortet, i sin helhet

In extremis = På det ytterste

In fidem = Til bekreftelse

In flagranti crimine comprehensi = Grepet på fersk gjerning

In hoc signo vinces = I dette tegn skal du seire

In lacrymis voluptas = I tårer en viss tilfredsstillelse

In medias res = Midt i begivenhetene (til kjernen) (Horats)

In medio consistit virtus = Dyden finnes i midten (middelveien) (Aristoteles)

In millia passuum = tusen skritt

In nuce = I en nøtt (et nøtteskall) (Cicero)

In principio erat verbum = I begynnelsen var ordet

In puris naturalibus = I ren naturtilstand (naken)

In spe = Blivende

In summa = Sammenfatningsvis

In verga magistri jurare = Sverge til magisterens ord (godta kritikkløst) (Horats)

In vino veritas = I vinen finnes sannheten

Inceptio est amentium, haud amantium = Det er begynnelsen på vanvidd, ikke forelskelse

Iniqua nunquam regna perpetuo manent = Strengt styre vil aldri bestå (Seneca)

Initium sapientiae est dubium = Begynnelsen til visdom er tvilen

Inquietum est cor nostrum = Urolig er vårt hjerte (Augustin)

Integer vitae scelerisque purus = Av ren vandel og fri for brøde

«**Intelligit — sentit — vivit — est**» = omtrent: «tenker - føler (senser) - lever - er». Handler om at mennesket er øverst på «bevissthetsstigen», dyrene er «sentit - vivit - est», plantene er «vivit - est», mens steiner kun er «est», dvs. «er». (Matematikeren og filosofen Charles de Bovelles, 1509)

Inter arma caritas = Barmhjertighet blant våpen (i krigen)

Inter arma silent leges = I krig tier lovene (Cicero)

Inter pocula = Mellom begrene (Vergil)

Ipsissima verba = Nøyaktig med hans egne ord (ordrett)

Ipsa facto! = Ved det faktum

Ira furor brevis est = Sinne er kortvarig galskap

Is fecit, cui podest = Den det gavner, har gjort det.

Ita diis placuit = Slik gledet det gudene

Ita est = Slik er det!

J

jacere in rosa = om seg med roser. (Danse på roser. Romersk velstandsskikk med å fylle rom og senger med rosenblad.)

Jacta est alea = Loddet er kastet (Caesar)

Jurare in verba magistri = Sverge til magisterens ord (godta kritikkløst) (Horats)

Jura ad bellum = Sivilisert militæretikk: regler for militære operasjoner

Jus in bello = Sivilisert militæretikk: regler for selve krigføringa

Jus post bello = Sivilisert militæretikk: regler for selve og okkupasjonen etter seier (ikke tortur, terror...)

Jus talionis = Rett til gjengjeldelse

Jus vitae et necis = Rett over liv og død. (Eldre romertids hals- og håndrett over hustru og barn) Caesar)

Justae nuptiae = Lovformelig ekteskap

Justitia est regina virtutum = Rettferdighet er dydenes dronning

L

Labor omnia vincit improbus = Utrettelig arbeid overvinner all motstand (Vergil)

Laboremus pro patria = La oss arbeide for fedrelandet!

Laboremus! = La oss arbeide! (Septimus Severus)

Lapsus calami = Feiltagelse av pennen (skrivefeil)

Lapsus linguae = Feiltagelse av tungen (Forsnakkelse)

Latet Anguis in herba = Det lurer en slange i gresset. (Her er noe muffens.) (Vergil)

Laus est facere quod decet, non quod licet = Det er prisverdig å gjøre det rette, ikke det tillatte (lovlige)
(Cicero)

Legem autem mutum magistratum = Loven er en taus øvrighet (Cicero)

Legem brevem esse oportet, quo facitilius ab imperitis teneatur = En lov bør være kort og greie, for at den lettere kan overholdes av ukyndige

Legio expedita = Giv akt!

Levius fit patentia, quidquid corrigere est = Ved tålmodighet er det lettere å bære det som er nektet oss og forandre (forandre)

Libenter homines id quod vident credunt = Vi tror gjerne det vi ønsker (Cicero)

Liberae sunt nostrae cogitationes = Våre tanker er frie. (Tanken er tollfri) (Cicero)

Licentia poetica = Dikterisk frihet

Lieratum manus = Jeg er maktesløs

Litterae non erubescunt = Bokstavene rødmer ikke. Papiret protesterer ikke, hva du enn skriver) (Cicero)

Litterae scripta manent, verbum imbellis perit = Det skrevne ord består, det talte foregår

Litteris et artibus = For vitenskap og kunst. (Medaljeinnskrift)

Ludo = Jeg spiller

Lumen mundi = Lys i verden (verdens lys) (Cicero)

Lupum auribus teneo = Jeg holder ulven i ørene (Tiberius)

Lusus naturae = Naturens spill (lunefullhet)

Lux doctrinarum = Vitenskapens lys (Plinius)

Lux mundi solemus solemus = Verdens lys (La det bli lys - første ord i bibelen)

M

Magistratum legem esse loquentum, legem autem mutum magistratum = Øvrigheten er en lov som taler, loven er en taus øvrighet (Cicero)

Majore longinquo reverentia = Respekten vokser med avstanden (på lang avstand er alt vakkert) (Tacitus)

Male parata male dilabuntur = Ille vunnet, ille svunnet (Det som kommer lett, går lett, (Easy come, easy goe)
(Naevius)

Malesuada fames = Sult er en dårlig rådgiver (Vergil)

Manum de tabula! = Hendene fra bildet (fingrene fra fatet/nå er det nok!) (Plinius d.e.)

Manus manum lavat = Den ene hånd vasker den andre (Skurker hjelper hverandre) (Seneca)

Maxima debetur puero reverentia = Man skal ta størst hensyn til barnet (Juvenal)

Mea culpa = min feil, min egen feil

Mea Requies = Min hvile

Medico praesente nihil nocet = I legens nærvær skjer intet galt

Melior tutorque est certa pax quam sperata victoria = Det er tryggere med en sikker fred enn et håp om seier
(Livius)

.....

Kurt Evert Stenbakk

Fjellgata 2 D

0566 Oslo

986 00 260

kurt.evert@live.no

s 12

Memento Mori = Husk at du skal dø

Memento te hominem esse = Husk du er et menneske!

Mendacem memorem esse oportet = Løgnerens hukommelse må være god. (Quintilian)

Mendaci homini, ne verum quidem dicenti, credere solemus = Et løgnaktig menneske blir ikke trodd, selv når det snakker sant (Cicero)

Mens agitat modum = Ånden styrer materien (Vergil)

Mens sana in corpore sano = En sunn sjel i en sunnt legeme (Juvenal)

Militat omnis amans = Enhver som elsker er krigersk (Ovid)

Militia est vita hominis = Menneskets liv er en kamp

Mirabile dictu = Så merkelig den enn lyder (Vergil)

Mors a malis, non a bonis abducit = Døden fører bort fra ondt, ikke fra godt (Cicero)

Mors certa, hora incerta = Døden er sikker, timen er uviss

Mulier recte olet, ubi nihil olet = Kvinnen lukter godt når hun ikke lukter noe (Plautus)

Multa paucis = Si meget med få ord

Multa petentibus desunt multa = De som attrår mye, savner mye (Horats)

Multum in parvo = Mye i kort form (kort sagt)

Mundus vult decipi = Verden vil bedras (Petronius)

Mutatis mutandis = Med de nødvendige forandringer

N

Nam et ipsa scientia otestas est = For også selve kunnskapen er en makt

Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet = Brenner naboens vegg, er din egen i fare (Horats)

Nascimur potae = Diktere er født som diktere

Natura non facit saltus = Naturen gjør ingen sprang (Aristoteles)

Naturalia non sunt turpia = Naturlige ting skal man ikke skamme seg over (Evripides)

Navem perforare, gua quis ipse navigat = Bore hull i det skip man selv seiler med

Navigare necesse est, vivere non est necesse = Det er nødvendig å seile, ikke å leve (Plutark)

Ne bis in idem = Ikke to ganger samme sak

Ne quid nimis = Intet i overmål (alt med måte)

Ne sutor supra crepidam = Skomaker bli ved din lest

Nec plus ultra = Hit (til Gilbratar, men ikke lenger (rekker verden)

Nec scire fas est omnia = Man skal ikke vite alt (Horats)

Necesse est multos timeat, quem multi timent = Den som mange frykter, frykter selv mange (Iulianus)

Nemesis divina = Guddommelig gjengjeldelse

Nemo alterius debet locupletari autem mutum magistratum = Ingen bør berikes på en annens bekostning

Nemo est tam senex, qui se annum non putet posse autem mutum magistratum = Ingen er så gammel at man ikke tror han kan leve ett år til (Cicero)

Nemo me impune lacessit = Ingen rører meg ustraffet

Nemo saltat sobrius, nisi forte insanit = Ingen danser edru, om han da ikke er gal (Cicero)

Nervus rerum = Tingenes nerve (hovedsaken) (Krantor)

Nidos commaculans immundus habibetur ales = Det er dårlig fugl som søler til (skiter) i eget reir

Nigro notanda lapillo = Man skal merke seg de svarte steinene

Nihil agere delectat = Det er deilig ikke å ha noe å gjøre (Cicero)

Nihil enim lacryma citius arescit = Intet tørker hurtigere enn en tåre (Cicero)

Nihil est in intellectu, quod non prius fuerit in sensu = Intet er i forstanden, som ikke først har vært i sansningen (Locke)

Nihil est, quod Deus efficere non possit = er umulig for Gud

Nihil inimicus quam sibi ipse = Ingen er mer hans fiende enn han selv (å være sin egen verste fiende) Cicero)

Nihil sub sole novum = Intet er nytt under solen

Nil desperandum = Intet å fortviles over (Horats)

Nitiumur in vetitum, semper quipimusque negata = Vi streber etter det forbudte, og begjærer det vi nektes (Ovid)

Nolens volens = Med eller mot ens vilje

Noli me tangere = Rør meg ikke!

Noli turbare circulos meos = Rør ikke ved mine sirkler (Archimedes)

Nomina sunt odiosa = Jeg nevner ingen navn

Non enim omnis error stultitia est dicienda = Si ikke at enhver feiltagelse er dårskap (Cicero)

Non erat his locus = Her var det ikke sted for slikt ikke her i gården) (Horats)

Non est poeta sine furore = Ingen dikter er uten galskap (Cicero)

Non fer judicium, si non sunt ambo locuti = Fell ingen dom før begge (parter) har talt

Non habheri, se esse = Ikke synes, men være

Non licet omnibus adire brivatum (corinthum) = Det er ikke alle forunt å komme til Brest (Korint)

Non omne licitum honestum = Ikke alt tillatt er hederlig

Non omne quod nitet aurum est = Ikke alt som glimrer er gull

Non omnia possumus omnes = Ikke alle er i stand til alt (Lucilius)

Non plus ultra = utenfor dette. (Hit og ikke lenger - Uovertruffen) (Pindar)

Non possumus = Vi kan ikke (avslag)

Non scholae, sed vitae discimus = Ikke for skolen, men for livet lærer vi (Seneca)

Non semper ea sunt qua videntur = Ikke alltid er de (tingene) hva de synes å være (Phaedrus)

Non sine laude approbatu = Ikke uten berømt godkjent

Non sum, qualis eram = Jeg er ikke som jeg var (Horats)

Nosce te ipsum = Kjenn deg selv (Cicero)

Nota bene = Merk vel (OBS)

Nuda veritas = Den nakne sannhet (Horats)

Nudis verbis = Nakne ord (rett ut sagt)

Nulla est sincera voluptas = Ingen glede er ublandet (Ovid)

Nulla poena sine lege = Ingen straff uten lov

Nulla regula sine exceptione = Ingen regel uten unntak

Nullum est iam dictum, quod non sit dictum prius = Det finnes intet ord mer, som ikke er sagt før (Terents)

Nullum magnum ingenium sine mixtura dementiae = Ingen stor begavelse uten et snev av vanvidd
(Aristoteles)

Nullus est liber tam malus, ut non aliqua parte prosit = Ingen bok er så dårlig at den ikke er god for noe (Plinius d.e.)

Nunc aut nunciam = Nå eller aldri

Nunc est bibendum = Nå skal det drikkes! (skål!) (Horats)

Nunc scio quid sit amor = Nå vet jeg hva kjærlighet er (Vergil)

Nunc vino pellite curas = Nå, driv sorgene på flukt (bort) med vin (Horats)

Nutritum spiritus = Næring for ånden

O

O Fortunatos nimium, sua si bona norint, agricolae = Å lykkelige bønder, om dere bare visste hvor heldige dere er!

O matre pulchre filia pulchrior = Du skjønnne mors skjønnere datter (Horats)

O mihi frustra suscepti labores = Å for et strev jeg har tatt på meg til ingen nytte...

O, santa simplicitas = O hellige enfold

O, tempora, o mores = Hvilke tider, hvilken sedelighet!

Observandum, sed non imitandum = Observer, ikke etterlignes

Oderint dum metuant = La dem bare hate oss, så lenge de frykter oss (Den romerske generalen Sullas maksime) (Sulla)

Odium theologicum = Teologisk hat (intoleranse)

Omne homo mendax = Alle mennesker lyver

Omne ignotum pro magnifico est = Alt ukjent anses for stort (Tacitus)

Omne vivum ex ovo = Alt levende (kommer) fra et egg

Omnia mors poscit, lex est non poena, perire = Døden krever alle; det er en lov og ikke en straff (Seneca)

Omnia munda mundis = Alt er rent for de rene (Titus)

Omnia mutantur, nihil interit = Alt forandres, intet består (Ovid)

Omnia praeclara rara = Alt utmerket er sjeldent (Cicero)

Omnia probate, quod bonum est tenete = Prøv alt, hold fast på det som er godt (Cicero)

Omnia vincit amor = Kjærlighet beseirer (overvinner) alt

Omnis ars imitatio nature est = All kunst er etterligning av naturen (Seneca)

Opus justitiae pax = Fred er resultatet av rettferdighet

.....

Kurt Evert Stenbakk

Fjellgata 2 D

0566 Oslo

986 00 260

kurt.evert@live.no

s 15

Ora pro nobis! Virgo Maria! = Be for oss! Jomfru Maria!

Otium cum dignitate = Hvile med verdighet (Cicero)

P

P.S. studentibus passeribusque exceptis = P.S. med unntak av studenter og spurver

Pacem in terris = Fred på jorden

Panem et circenses = Brød og sirkus

Parcere subjectis et debellare superbos = Skåne de undertvugne, beseire de overmodige (Vergil)

Pares cum paribus facillime congregantur = Krake søker make (Cicero)

Pars sanitatis velle sanari fuit = En del av helbredelsen er å ville bli frisk (Seneca)

Parva saepe scintilla contempta exitavit incendium = Ofte tente en lite bemerket gnist en stor brann (Curtius)

Passio Olavi = Den latinske olavsbiografi og mirakelsamling (Olav den hellige)

Pater est quem nuptiae demonstrant = Faren er den som ekteskapet utpeker

Pater noster = Fader vår

Paterfamilias = Familiefar (familiens overhode)

Paupertas omnes artes perdocet = Fattigdommen belærer om alt

Pax romana = Den romerske freden

Pax vobiscum = Fred være med eder

Pecunia prima quarendam est = Pengene må skaffes først (Horats)

Pecunia una regimen est rerum omnium = Penger er det eneste som regjerer alt (Syrus)

Per aspera ad astra = På ulendte veier til stjernene (Gjennom kamp til seier) (Seneca)

Per Capsulam = Leder i et styre gir sin støtte per brev

Per fas et nefas = Med rett eller urett (med alle midler) (Livius)

Perfer et obdura = Hold tålmodig ut (Catull)

Periculum in mora = Det er farlig å vente (Livius)

Perpetuum mobile = I en evig bevegelse brukt om («evighetsmaskin»)

Persona grata = Velsett person

Persona non grata = Uønsket person

Pestrepunt, domini ubi absunt = Leven inne når herrene er fraværende (når katten er ute...) (Terents)

Pigritia est pulvinar diaboli = Dovenskap er djevelens hodepute

Plaudate, cives = Applaus, borgere!

Plus ultra = Videre fram

Pollice verso = Tommelen vendt ned (Mishag) (Juvenal)

Populorum Progressio = Folkets framskritt

Post coitum homo tristis est = Etter samleiet føler mennesket lede...

Post coitum omne animal triste = Etter samleier er alle dyr nedslåtte

Post festum = Etter festen. (For sent, i etterhånd.)

Post illa verba = Etter disse ord «postill»

Post mortem = Etter døden

Post mortem nihil est = Etter døden er det intet (Seneca)

Potius mori quam foedari = Bedre å dø enn vanæres

Potius sero, quam numquam = Bedre sent enn aldri (Livius)

Praetera censeo = Forøvrig anser jeg... (etter et spesifikt krav, «Kjepphest»)

Prima facie = Ved første påseende

Primus in orbe deos fecit timor = Frykt skapte de første guder i verden (Statius)

Primus inter pares = Den fremste blant likemenn

Primus motor = Den første drivkraft

Principiis obsta = Stå imot fra begynnelsen (Ovid)

Pro captu lectoris habent sua fata libelli = Leserens intelligens avgjør bøkernes skjebne (Maurus)

Pro patria est, dum ludere videmur = Det gjelder fedrelandet, om det synes som om vi leker (Theodorik)

Probitas laudatur et alget = Rensskaffenhet roses og fryser (Juvenal)

Propria laus sorbet = Selvros stinker

Prosit! = Måtte det gagne!

Proximus sum egomet mihi = Jeg er meg selv nærmest

Pulvis et umbra sumus = Vi er støv og skygge (Alt er forgjengelig) (Horats)

Punctum saliens = Springende punkt

Q

Quo vadis domine? = Hvor går du, herre?

Qua medicamenta non sanant, ignis sanat = Hva legemidler ikke leger, helbreder ilden

Quae enim seminaverit homo, haec et metet = Hva mennesket sår, skal det høste

Quale principum, talis et clausula = Slik som begynnelsen, så også enden (når enden er god...) (Hieronymus)

Qualis artifex pereo = Hvilken kunstner mister ikke verden

Qualis dominus, talis et servus = Som herren er, er også tjeneren (Arbiter)

Qualis rex, talis grex = Som konge, så folk

Quam bene vivas referre, non quam die = Hvor godt du lever er hva som teller, ikke hvor lenge (Seneca)

Quandoque bonus dormitat Homerus = Stundom slumrer tilmed den gode Homerus. D.v.s. selv den beste kan ta feil (Horats)

Quantum longan lista latinum est = For en lang liste over latinske sitater

Quarenda pecuniam primus est, virtus post nummos = Først søke penger, deretter dyd (Horats)

Quatum satus = Så meget som er tilstrekkelig

Quem di diligenut, adolecens moritur = Den gudene elsker, dør ung (Plutark)

Ques acco? = Hva?

Qui asinum non potest, stratum caedit = Man slår på sekken, og mener eselet (Arbiter)

Qui bene distinguit, bene docet = Den som forklarer godt, underviser godt

Qui desiderat pacem, praeparet bellum = Den som ønsker fred skal berede for krig

Qui habet aures audendi, audiat = Den som har ører, hør!

Qui nescit simulare, nescit regnare = Den som ikke kan hykle (forestille seg), kan ikke regjere (Fredrik B. Barbarossa)

Qui nescit tacere, nescit loqui = Den som ikke kan tie, kan heller ikke tale (Seneca)

Qui nimium probat, nihil probat = Den som beviser for mye, beviser intet

Qui proficit in literis et defecit in moribus, plus deficit quam proficit = Den som går frem i vitenskap, men tilbake i moral, går mer tilbake enn fram

Qui scribit, bis legit = Den som skriver, leser to ganger

Qui tacet, consentire videtur = Den sin tier, synes å samtykke

Qui terret, plus ipse timet = Den som fryktes, frykter mest selv (Seneca)

Qui vivra verra = Den som lever får se

Quid est caritas? Magna raritas. Quid est spes? Vana res = Hva er kjærlighet? En stor sjeldenhet. Hva er håp? Bare en innbildning

Quid est spes? = Hva er håp?

Quid faciemus nos? = Hva skal vi gjøre?

Quid leges sine moribus/vanae proficiunt = Hva gavner lover uten moral? (Horats)

Quid nescit dissimulare, nescit vivere = Den som ikke kan forestille seg (hykle), kan ikke leve (overlever ikke) (Seneca)

Quid non sentit amor = Hva forstår ikke kjærligheten. (ovid)

Quid novi? = Hva er nytt?

Quid Saulus inter prophetas = Hva har Saulus blant profetene å gjøre? (Hamne i feil selskap.)

Quid sit futurum cras, fuge quarere = Det som vil skje i morgen, skal du ikke spørre etter (Horats)

Quid tibi videtur de matrimonio? = Hva mener du om ekteskapet?

Quidem = sikkert, visst, nemlig

Quidquid de omnibus valet, valet etiam de quibusdam et singulis = Hva gjelder for alle, gjelder for hver enkelt

Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi = Dumhetene som fyrstene gjør, må folket svi for (Horats)

Quieta non movere = Det rolige skal ikke settes i bevegelse. (Det som går godt, skal ikke forandres.) (Sallust)

Quinta essentia = Det femte eksisterende (kvintessensen - «sjelens element») (Aristoteles)

Quis custodiet custodes? = Hvem vokter vokterne? (Juvenal)

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, cuomodo, quando = Hvem? Hva, Hvor? Med hvis hjelp? (ved hva) Hvorfor? Hvordan? Når? De syv filosofiske grunnbegreper)

Quisque suae fortunae est faber = Enhver er sin lykkes egen lykkes smed (Sallust)

Quisquis amat ranam, ranam putat esse Dianam = Den som elsker en frosk, tar frosken for Diana (kjærlighet gjør blind)

Quo difficilius, hoc praeclarius = Jo større vanskelighet, dess større heder (vanskeligheter er til for å overvinnes) (Cicero)

Quo vadis? = Hvor går du hen?

Quod bonum, felix, faustumque sit! = Må det være til gagn, lykke og hell! (Cicero)

Quod dubitas, non feceris = Hva du er i tvil om, skal du ikke gjøre (Plinius d.y.)

Quod erat demonstrandum = Hvilket skulle bevise...

Quod licet jovi, non licet bovi = Hva som er tillatt for Jupiter ikke tillatt for oxen. D.v.s. det som kan tolereres hos en betydningsfull person er ikke tillatt for hvem som helst!

Quod non vetat lex, hoc vetat fieri pudor = Hva loven ikke forbyr, kan moralsk sans forby (Seneca)

Quodlibet = som behager (hva som helst)

Quomodo valet? = Hvordan har du det?

Quoniam non potest id fieri quod vis, id velis quod possit = Om det ikke kan gjøres som du ønsker, ønsk det som kan gjøres (Terents)

Quot capita, tot sensus = Så mange hoder, så mange meninger (Seneca)

R

Rabies theologorum = Teologisk raseri

Rara avis = Sjelden fugl. (Et merkelig menneske) (Horats)

Re bene gesta = Etter vel utført verv

Redde caesari quae sunt caesari = Gi keiseren hva keiserens er

Relato refero = Gjengis som det er fortalt meg (Herodot)

Rem tene, verba sequenter = Behersk saken og ordene kommer av seg selv (Cato d.e.)

Remota justitia, quid sunt regna, nisi latrocinia magna = Mangler rettferdigheten, hva er statsstyret annet enn et stort røveri? (Augustin)

Repetitio est mater studiorum = Gjentakelse er studienes mor

Res judicate (pro veritate habetur) = Pådømt sak (regnes som en sannhet)

Res severa es verum gaudium = Den sanne glede er en alvorlig sak (Seneca)

Reservatio mentalis = Et forbehold i tanken (stilltiende) (Cicero)

Respice finem = Betenk avslutningen (følgene av dine gjerninger)

Ride, si sapis = Le, hvis du er klok (Martial)

Ridende dicere verum = Si sannheten med et smil (en spøk) (Horats)

Risu inepto res ineptior nulla est = er mer fjollete enn en fjollete latter (Catull)

Risum teneatis amici? = Kan latteren holdes tilbake, venner? (Pass på at dere ikke ler.) Horats)

Roma locuta, causa finita est = Når Roma taler, er saken avgjort

S

Saepe stilum vertas = Snu griffelen ofte (for å viske ut det du vil skrive bedre) (Horats)

Salus populi suprema lex = Folkets vel er den høyeste lov (Cicero)

Salvate parvulos = Redd de små barn

Salvo errore et omissione (S.E.&O.) = Med forbehold om feil og utelatelse

Sapere aude! = Våg å være vis! (Horats)

Saxum volutum obducitur musco = Rullende stein samler ikke mose (Syrus)

Scienta et potentia humana in ipsum coincidunt = Kunnskap og makt faller sammen til ett (Hobbes)

Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter Din viten er intet om ikke en annen vet om din viten (Persius)

Semel emissum volat irrevocabile verbum = Engang utsendt flyr ordet ugjenkallelig (Horats)

Semper ardens = Alltid brennende

Semper fidelis = Alltid trofast

Semper homo bonus tiro est = Et godt menneske blir alltid en begynner. (Man lærer så lenge man lever)
(Martial)

Semper idem = Alltid den samme (Cicero)

Senectus insanabilis morbus est = Alderdommen er en uhelbredelig sykdom (Seneca)

Si finis bonus est, totum bonum erit = Hvis enden er god, er allting godt

Si fueris Romae, romano vivite more, Si fueris vivite sicut ibi alibi = Hvis du er i Roma, lev på romersk vi. Hvis du er et annet sted, lev som skikken der.

Si libet, licet = Har man lyst, har man lov (Spartianus)

Si vis amari ama = Om du vil elskes, så elsk (Seneca)

Si vis pacem para bellum = Om du vil fred, bered til krig

Sibi quisque proximus = Enhver er seg selv nærmest

Sic et non = og ikke slik

Sic fabula vera = Hvis historien er sann

Sic temper tyrannis = Slik ender alltid tyrannene

Sic transit gloria mundi = Slik foregår (ender all) verdens storhet [herlighet] (Sitat som ofte høres når en person faller fra de store høyder - det gikk til helvete).

Sic! = er det!

Signa inferre! Praege! Concursus ad gladios! infestis pilis! = Til angrep! Fremad marsj! Grip sverdene! Legg an!

Silent leges inter arma infestis pilis! = Loven tier under krig (Cicero)

Sine amicitia esse nullan = Uten vennskap er det intet (Cicero)

Sine Cerere et Libero friget Venus = Uten Ceres og Liber fryser Venus. Uten mat og drikke fryser kjærligheten (Terents)

Sine cura = Uten bekymring

Sine ira et studio = Uten hat og kjærlighet. (Upartisk) (Tacitus)

Sol lucet omnibus = Solen skinner på alle

Solamen miseris, socios habuisse malorum = Det er trøst for den lidende å ha lidelsesfeller. (Felles skjebne er en (felles) trøst.)

Spiritus rector = Åndelig ledere, ledende sjel

Stante pede = På stående fot

Stante veniunt, veniunt spectentur ut ipsae = (Kvinnene) Kommer for å se og bli sett (Ovid)

Stat sua cuique dies = For enhver er dagen

Stramen omo = Stråmann (kanskje var Shakespeare stråmann for Bacon?)

Suaviter in modo, fortiter in re = Mild i formen, sterk i saken (Aquaviva)

Sub specie aeternitatis = Under evighetens synsvinkel (Spinoza)

Summa summarum = Alt i alt (Plautus)

Summum jus, summa injuria = Den høyeste rett er den største urett (Cicero)

Sunt pueri pueri puerilia tractant = Gutter er gutter, og gjør gutters streker

Superflua non nocent = opplysninger skader ikke (Augustin)

Sursum corda = Løft eders hjerter!

Suus cuique mos = Enhver har sin vilje (Terents)

T

Tabula rasa = Ubeskrevet blad

Tacent satis laudant = Tausheten er tilstrekkelig ros (Terents)

Tantum religio potuit suadere malorum = Hvor mange ugjerninger er ikke begått i religionens navn (Lucretius)

Tarde, sed tute = Sakte, men sikkert

Tempora mutantur, et nos in illis mutamur = Tidene forandres, og vi med dem

Tempora si fuerint nubila, solus eris = Når tidene formørkes av skyer, blir du ensom (Ovid)

Tempus fugit = Tiden iler (Vergil)

Terra incognita = Ukjent land

Terra nullius = Ingenmannsland

Testis unus, testus nullus = Et vitne er intet vitne (Vergil)

Timeo danaos et dona ferentes = Jeg mistror grekerne også når de gir gaver

Trahit sua quemque voluptas = Enhver ledes av sin lyst (Vergil)

Trahunt fata nolentem = Skjebnen trekker den motvillige med seg (Terents)

Tres faciunt collegium = Tre utgjør en forsamling

Tu quoque, fili = Også du, min sønn!

Tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet = Det angår også deg når det brenner i naboens vegg.

Tussis et amor non celantur = Hoste og kjærlighet kan ikke skjules

Tuto, cito et jucunde = Sikkert, hurtig og smertefritt

U

Ubi nihil vales, ibi bihil veles = Der jeg intet kan utrette, ønsker jeg heller ikke å prøve på noe (Geulinx)

Ubi solitudinem faciunt, pacem appellant = Der de lager en ødemark, kalles det fred (Tacitus)

.....
Kurt Evert Stenbakk

Fjellgata 2 D

0566 Oslo

986 00 260

kurt.evert@live.no

Ultima lated = Slutten er skjult. (Den siste time.)

Ultra posse nemo obligatur = Ingen er forpliktet over sin evne (Celsius)

Ulula cum lupis = Man må tute med ulvene

Una salus victis, nullam sperare salutem = De beseiedes eneste redning er å ikke håpe på en redning

Unanimiter et constanter = Enig og standhaftig. (Oslos valgspørsmål)

Unde gentium = Hvor i all verden (Plautus)

Unum noris, omnis = Kjenner man én, kjenner man alle Terents)

Unus multorum = En av de mange (Horats)

Unus, sed leo = Én, men en løve (Æsop)

Urbi et orbi = For byen og verden

Urbs aeterna = Den evige stad. (Roma)

Usus est tyrannus = Vanen er en tyrann

Usus et optimus magister = Øvelse er den beste læremester

Ut desint vires, tamen est laudenta volutas = Om kreftene ikke strekker til, må den gode vilje roses

Ut sementem feceris, ita metes = Som man sår, så høster man

Uti rogas = Som du foreslår. (JA)

Uti, non abuti = Å bruke, ikke misbruke

V

Vade mecum = Gå med meg

Vade retro = Vik fra meg!

Vae victis = Ve den beseirede!

Vale = Farvel

Vanitas vanitatum et omnia vanitas = Alt er forgjengelighet (tomhet) og bare forgjengelighet.

Variato delectat = Forandring fryder

Varium et mutabile semper femina = Omskiftelig og foranderlig er alltid kvinnen (Vergil)

Veni, vidi, vici = Jeg kom, jeg så, jeg vant (Caesar)

Venter non habet aures = Mange har ingen ører. (Sult tar ikke imot råd.)

Vera causa = Den sanne årsak

Verba volant, scripta manent = Ord flyr, skrift består

Verbum sat sapienti = Et ord er nok til den kloke

Veritas odium parit = Sannhet avler hat

Verus amicus rara avis = En sann venn er en sjelden fugl

Vestigia nulla retrorsum = Ingen spor fører ut igjen

Vestigia terrent = Sporene skremmer, gjør redd

Vestis virum reddit = Klær skaper folk.

Veto = Jeg forbyr

Via dolorosa = Lidelsens vei

Victrix causa diis placuit, sed victa Catoni = Den seirendes sak gledet gudene, den beseirede/tapende gledet Cato

Video meliora proboque; deteriora sequor = Jeg innser hva som gagnar meg, men gjør det som skader meg (Ovid)

Vincere scis, victoria uti nescis = Du vet å seire, men ikke å utnytte seieren (Livius)

Vineta sua caedere = Hogge av sine egne vinstokker. (Skade seg selv.) (Horats)

Vinum et musica latificant cor = Vin og musikk gleder hjertet

Vipera est in veprecula = Det er en slange i krattet (skjult fare)

Viperam sub ala nutricas = Nære en slange under armen. (En slange ved barmen.) Petronius)

Viribus unitis = Med forente krefter

Virtus est vitium fugere, et sapientis prima stultitia caruisse = Å unngå last er dydens begynnelse, visdommens begynnelse å fri seg dumheten (Horats)

Virtus in media = Dyden i midten. (Den gyldne middelvei.)

Virtus post nummos = Dyden (kommer) etter pengene (Horats)

Virtute monstrante viam = Dyden viser veien

Vis comica = Humorens kraft

Vita brevis, ars longa = Livet er kort, kunsten lang (Seneca)

Vita nostra brevis est, brevi finietur = Vårt liv er kort, slutter brått

Vitam impedendere vero = Vie sitt liv til sannheten (Juvenal)

Vivas in Deo = Lev vel i Gud

Vivat, crescat, floreat! = Må du leve, vokse, blomstre!

Vivere militare est = Å leve er å kjempe

Volenti non fit injuria = Den villige lider ingen urett

Vos estis sal terrae = Dere er jordens salt

Vota non numerentur sed ponderentur = Stemmene blir ikke talt, men veiet (Cicero)

Vox populi = Folkets røst

Vuis mediatrix naturae = Naturenes meglende (legende) kraft (Hippokrates)

Vulpen pilum mutare, non mores = Reven skifter pels, ikke vaner (Sueton)

v.v. = vice versa, omvendt

W

Wox faucivus haesit = Stemmen ble sittende i veggen. (Vergil)

Tarde, sed tute (sakte, men sikkert) har det blitt flere ordtak. Har du noen jeg mangler?